NN 32/2018 (6.4.2018.), Pravilnik o upravljanju zračnim prostorom

MINISTARSTVO MORA, PROMETA I INFRASTRUKTURE

647

Na temelju članka 146. Zakona o zračnom prometu (»Narodne novine«, broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), ministar mora, prometa i infrastrukture uz suglasnost ministra obrane donosi

PRAVILNIK
O UPRAVLJANJU ZRAČNIM PROSTOROM

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Opseg i cilj

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se način upravljanja zračnim prostorom Republike Hrvatske na način kako je propisan Uredbom Komisije (EZ-a) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora (SL L 342, 24. 12. 2005.) (u daljnjem tekstu: Uredba 2150/2005).

(2) Upravljanje zračnim prostorom propisano ovim Pravilnikom provodi se na način koji jamči civilnim i vojnim korisnicima zračnog prostora uvažavanje ekonomskih, sigurnosnih i obrambenih zahtjeva, na temelju utvrđenih pravila prioriteta.

(3) Upravljanje zračnim prostorom temelji se na načelu civilno-vojne koordinacije između subjekata koji su u Republici Hrvatskoj odgovorni za upravljanje zračnim prostorom, a provodi se na strateškoj, predtaktičkoj i taktičkoj razini, kroz sporazume i uspostavu postupaka u svrhu povećanja sigurnosti i kapaciteta zračnog prostora, te u svrhu poboljšanja djelotvornosti i fleksibilnosti zračnog prometa.

(4) Ministarstvo nadležno za civilni zračni promet (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), o području letnih informacija koja se nalaze pod nadležnošću Republike Hrvatske i na koji se ovaj Pravilnik primjenjuje, obavještava Europsku komisiju.

Pojmovi i kratice

Članak 2.

(1) Pojmovi korišteni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1) *Ad hoc* struktura *(Ad hoc Structure):* struktura zračnog prostora, volumen ili ruta, čija je uspostava nužna zbog operativnih potreba, a za čiju uspostavu zbog operativnih potreba nije moguće zbog vremenskih ograničenja provesti puni ASM proces na razini 1. Uspostava *ad hoc* strukture provodi se na ASM razinama 2 i 3 uz poštivanje općih kriterija dizajna i sigurnosti

2) *ATS ruta (ATS Route):* specifični dio struktura zračnog prostora oblikovan za usmjeravanje protoka prometa i potreban za pružanje usluge kontrole zračnog prometa

3) *Ažurirani plan uporabe zračnog prostora (Updated Airspace Use Plan – UUP):* ASM poruka koja ima status NOTAM-a, a koju izdaje Jedinica za upravljanje zračnim prostorom (AMC) na dan operacija u cilju ažuriranja informacija u AUP-u

4) *Centralizirana funkcija o podacima o zračnom prostoru (Centralised Airspace Data Function – CADF):* ASM funkcija koju su države ECAC-a povjerile NMOC-u s ciljem izdavanja informacija o uvjetnim rutama (CDR), sadržanim u različitim nacionalnim AUP-ovima

5) Civilno-vojna koordinacija: komunikacija između civilnih i vojnih subjekata (ljudska i/ili tehnička) nužna za sigurnu, efikasnu i harmoničnu uporabu zračnog prostora

6) *Kontrolna vojna jedinica:* središta i postrojbe OSRH koje vode vojni zračni promet i/ili provode druge aktivnosti u zračnom prostoru koje zbog svoje prirode mogu zahtijevati rezervacije, ograničenja i zabrane u zračnom prostoru

7) *Opasno područje (Danger Area – D):* utvrđeni volumen zračnog prostora unutar kojeg se, ovisno o slučaju, u određenom vremenu mogu odvijati aktivnosti opasne za letenje zrakoplova. U kontekstu FUA koncepta, neka od opasnih područja su predmet upravljanja i dodjele na ASM razini 2, uspostavljena su na ASM razini 1 kao AMC upravljiva područja i kao takva su objavljena u AIP-u

8) *Opći zračni promet (General Air Traffic – GAT):* svi letovi civilnih zrakoplova, kao i letovi državnih zrakoplova koji se obavljaju sukladno postupcima ICAO-a

9) *Operativni zračni promet (Operational Air Traffic – OAT):* svi letovi civilnih zrakoplova, kao i letovi državnih zrakoplova, koji se obavljaju sukladno posebno utvrđenim postupcima koji odstupaju od pravila i postupaka za opći zračni promet (GAT)

10) *Ovlašteni subjekti (Approved Agencies – AAs):* subjekti koje je država ovlastila za suradnju s Jedinicom za upravljanje zračnim prostorom (AMC) po pitanjima dodjele i uporabe zračnog prostora

11) *Plan uporabe zračnog prostora (Airspace Use Plan – AUP):* ASM poruka sa statusom NOTAM-a, kojom se u standardnom formatu obavještava o dnevnoj odluci Jedinice za upravljanje zračnim prostorom (AMC) za privremenom dodjelom zračnog prostora pod njenom nadležnošću za određeno vremensko razdoblje

12) *Pozicija upravljanja protokom (Flow Management Position – FMP):* radna pozicija ustanovljena unutar jednog Centra oblasne kontrole zračnog prometa (ACC) s ciljem osiguranja neophodnih kontakata s NMOC-om o poslovima koji se odnose na pružanje ATFCM usluga, te kontakata s nacionalnim AMC-ovima o poslovima koji se odnose na usluge ASM-a

13) *Predtaktičko upravljanje zračnim prostom – ASM razina 2 (Level 2 – Pre-Tactical ASM):* postupak operativnog upravljanja zračnim prostorom unutar okvira postojećih, unaprijed određenih ATM struktura i postupaka koji su definirani na ASM razini 1, kao i postizanje specifičnih dogovora civilnih i vojnih predstavnika nadležnih za ASM razinu 2

14) *Prekogranično područje (Cross-border Area – CBA):* privremeno rezervirano područje uspostavljeno iznad međunarodnih granica za specifične operativne zahtjeve

15) *Prekogranični zračni prostor (Cross-border Airspace):* struktura zračnog prostora koja se proteže preko međunarodnih granica ili preko granica područja letnih informacija

16) *Privremeno izdvojeno područje (Temporary Segregated Area – TSA):* zračni prostor utvrđenih dimenzija koji je pod nadležnošću korisnika kojeg ovlasti Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom i koji se privremeno izdvaja za ekskluzivnu uporabu od strane određenog subjekta ili korisnika i kroz koji drugom zračnom prometu neće biti dopušten prolaz

17) *Privremeno rezervirano područje (Temporary Reserved Area – TRA):* zračni prostor utvrđenih dimenzija koji je pod nadležnošću korisnika kojeg ovlasti Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom i koji je privremeno rezerviran za specifičnu uporabu od strane određenog subjekta ili korisnika i kroz koji se može dopustiti prolazak ostalom zračnom prometu, pod uvjetima iz odobrenja kontrole zračnog prometa (ATC clearance)

18) *NM Operativno središte (Network Manager Operations Centre (NMOC)):* Eurocontrol-ova jedinica ustrojena u ime država članica u svrhu pružanja ATFCM-a usluga unutar Europske regije (EUR Region)

19) *Strateško upravljanje zračnim prostorom – ASM razina 1 (Level 1 – Strategic ASM):* postupak utvrđivanja, praćenja i prema potrebi izmjena nacionalne politike upravljanja zračnim prostorom uzimajući u obzir nacionalne i međunarodne zahtjeve za zračnim prostorom

20) *Struktura zračnog prostora (Airspace Structure):* volumen zračnog prostora točno utvrđenih lateralnih i vertikalnih granica dizajniran tako da osigura sigurne i optimalne operacije zrakoplova

21) *Taktičko upravljanje zračnim prostorom – ASM razina 3 (Level 3 – Tactical ASM):* postupak operativnog upravljanja zračnim prostorom u realnom vremenu na dan izvođenja letačkih operacija poradi aktiviranja, deaktiviranja ili ponovne dodjele zračnog prostora dodijeljenog na ASM razini 2, te rješavanje konkretnih pitanja i/ili individualnih OAT/GAT situacija u realnom vremenu između jedinica za pružanje operativnih usluga kontrole zračnog prometa i kontrolnih vojnih jedinica

22) *Upravljanje zračnim prostorom (Airspace Management):* funkcija planiranja čiji je primarni cilj maksimiziranje uporabe raspoloživoga zračnog prostora putem dinamične raspodjele vremena korištenja i, povremeno, raspodjelom zračnog prostora između različitih kategorija korisnika zračnog prostora na temelju kratkoročnih potreba

23) *Upravljivo područje (Manageable Area):* područje kojim upravlja i kojeg dodjeljuje Jedinica za upravljanje zračnim prostorom (AMC) na ASM razini 2

24) *Uvjetna ruta (Conditional Route – CDR):* ATS ruta ili njezin dio koji može biti planiran za letenje i upotrijebljen sukladno unaprijed određenim uvjetima. CDR može biti uspostavljen u jednoj ili više sljedećih kategorija:

a) Kategorija 1 (jedan) – CDR koji se može stalno planirati za letenje

b) Kategorija 2 (dva) – CDR koji se ne može stalno planirati za letenje i

c) Kategorija 3 (tri) – CDR koji se ne može planirati za letenje

25) *Uvjetno zabranjeno područje (Restricted Area – R):* zračni prostor koji je smješten iznad kopnenih područja ili teritorijalnih voda Republike Hrvatske unutar kojeg je letenje zrakoplova ograničeno u skladu s unaprijed utvrđenim uvjetima. U kontekstu FUA koncepta, neka od uvjetno zabranjenih područja su predmet upravljanja i dodjele na ASM razini 2, a uspostavljena su na ASM razini 1 kao »AMC – upravljiva područja« i kao takva su objavljena u AIP-u

26) *Zabranjeno područje (Prohibited Area – P):* zračni prostor smješten iznad kopnenih područja ili teritorijalnih voda Republike Hrvatske unutar kojeg je letenje zrakoplova zabranjeno

27) *Žurna informacija (Notice to Airmen – NOTAM):* poruka proslijeđena putem telekomunikacija, a sadrži informacije koje se odnose na uspostavu, stanje ili promjenu na bilo kojem zrakoplovnom uređaju ili infrastrukturi, usluzi, postupku ili na opasnost u zračnom prometu, čije je pravovremeno objavljivanje bitno za osoblje povezano s letačkim operacijama.

(2) Kratice koje se upotrebljavaju u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1) *ACC (Area Control Centre):* Centra oblasne kontrole zračnog prometa

2) *AIP (Aeronautical Information Publication):* Zbornik zrakoplovnih informacija

3) *AMC (Airspace Management Cell):* Jedinica za upravljanje zračnim prostorom

4) *ASM (Airspace Management):* Upravljanje zračnim prostorom

5) *ATC (Air Traffic Control):* Kontrola zračnog prometa

6) *ATFCM (Air Traffic Flow and Capacity Management):* Upravljanje protokom i kapacitetom zračnog prometa

7) *ATM (Air Traffic Management) (ATS+ASM+ATFCM):* Upravljanje zračnim prometom

8) *ATS (Air Traffic Services):* Operativne usluge u zračnom prometu

9) *AUP (Airspace Use Plan):* Plan uporabe zračnog prostora

10) *CADF (Centralised Airspace Data Function):* Centralizirana funkcija o podacima o zračnom prostoru

11) *CBA (Cross-Border Area):* Prekogranično područje

12) *CDR (Conditional Route):* Uvjetna ruta

13) *NMOC (Network Manager Operations Centre (NMOC)):* NM operativno središte

14) *CTR (Control Zone):* Kontrolirana zona

15) *D (Danger Area):* Opasno područje

16) *DCMAC Eurocontrol (Directorate Civil/Military ATM Coordination):* Eurocontrol-ov direktorat za civilno/vojnu koordinaciju ATM-a u ECAC-u)

17) *ECAC (European Civil Aviation Conference):* Europska konferencija civilnog zrakoplovstva)

18) *FIR (Flight Information Region):* Područje letnih informacija

19) FMP (Flow Management Position): Pozicija za upravljanje protokom

20) *FUA (Flexible Use of Airspace):* Fleksibilna uporaba zračnog prostora

21) *GAT (General Air Traffic):* Opći zračni promet

22) *ICAO (International Civil Aviation Organisation):* Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

23) *NOTAM (Notice to Airmen):* Žurna informacija

24) *OAT (Operational Air Traffic):* Operativni zračni promet

25) *P (Prohibited Area):* Zabranjeno područje

26) *R (Restricted Area):* Uvjetno zabranjeno područje

27) *TRA (Temporary Reserved Airspace):* Privremeno rezervirano područje

28) *TSA (Temporary Segregated Area):* Privremeno izdvojeno područje

29) *UTC (Co-ordinated Universal Time):* Jedinstveno koordinirano vrijeme

30) *UUP (Updated Airspace Use Plan):* Ažurirani plan uporabe zračnog prostora.

DIO DRUGI
OGRANIČENJA I ZABRANE U ZRAČNOM PROSTORU

Ograničenja i zabrane

Članak 3.

(1) Ograničenja i zabrane u zračnom prostoru provode se kroz ASM proces uspostave, rezervacije, aktivacije, suspenzije i deaktivacije struktura zračnog prostora i/ili objavom zrakoplovnog navigacijskog upozorenja.

(2) Dio zračnog prostora u kojem je aktivna ovakva struktura se izuzima iz klase prostora u kojoj se nalazi i za njega vrijede posebna pravila uporabe.

(3) Pravila za provedbu aktivnosti unutar struktura i pravila za njihov obilazak ili prolazak propisuju se na ASM razini 1 i objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu zajedno s objavom njihove uspostave.

(4) Strukture zračnog prostora koje predstavljaju ograničenje ili zabranu u zračnom prostoru mogu biti:

a) Opasno područje (Danger *Area* D)

b) Privremeno izdvojeno područje (Temporary *Segregated Area* – TSA)

c) Privremeno rezervirano područje (Temporary *Reserved Area* – TRA)

d) Uvjetno zabranjeno područje (Restricted *Area* R)

e) Zabranjeno područje (Prohibited *Area* P)

f) Prekogranično područje (Cross-border *Area* CBA).

(5) Rezervacija, aktivacija, suspenzija i deaktivacija ograničenja ili zabrana iz ovog članka obavlja se na ASM razini 2 prema propisanom ASM procesu, a provodi ih Jedinica za upravljanje zračnim prostorom (AMC) u skladu s načelima fleksibilne uporabe zračnog prostora.

(6) Ograničenja, zabrane, uvjete i način letenja iz ovog članka, na temelju dobivenih obavijesti, objavljuje Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. na način uobičajen u zračnom prometu i Jedinica za upravljanje zračnim prostorom (AMC) putem AUP/UUP poruka.

Definiranje struktura

Članak 4.

(1) Strukture u zračnom prostoru mogu biti uspostavljene trajno ili privremeno ali njihova rezervacija treba slijediti načela fleksibilne uporabe zračnog prostora.

(2) Trajnim strukturama smatraju se sve strukture koje su prošle puni proces uspostave na ASM razini 1 i objavljene su u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP).

(3) Privremene strukture (ad *hoc)* uspostavljaju se na ASM razinama 2 i 3 kada za to postoje realni sigurnosni i/ili operativni zahtjevi na kraći period uz poštivanje općih kriterija dizajna i sigurnosti.

(4) ASM razina 2 vodi statistiku uspostave privremenih struktura i izvještava ASM razinu 1 o obavljenim uspostavama. ASM razina 1 propisuje sadržaj izvješća.

Rezervacija, aktivacija, suspenzija i deaktivacija struktura

Članak 5.

Rezervacija struktura provodi se na ASM razini 2, a aktivacija, suspenzija i deaktivacija se provode na ASM razini 3.

DIO TREĆI
UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM

Glava I.
UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM NA STRATEŠKOJ RAZINI (ASM razina 1)

Nadležnost za upravljanje zračnim prostorom

Članak 6.

(1) Upravljanje zračnim prostorom koje podrazumijeva oblikovanje (ustroj i struktura), klasifikaciju, fleksibilnu uporabu zračnog prostora te druge funkcije s ciljem maksimalnog korištenja raspoloživoga zračnog prostora, u nadležnosti je ministra nadležnog za poslove civilnog zračnog prometa (u daljnjem tekstu: ministar) uz suglasnost ministra nadležnog za poslove obrane.

(2) Za pripremu prijedloga bitnih za strateško upravljanje zračnim prostorom odgovorno je Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Djelokrug rada Povjerenstva

Članak 7.

(1) Povjerenstvo predlaže nacionalnu politiku upravljanja zračnim prostorom i strateške planove za upravljanje zračnim prostorom, uzimajući u obzir zahtjeve nacionalnih i međunarodnih korisnika zračnog prostora, te zahtjeve pružatelja usluga u zračnoj plovidbi.

(2) U okviru pripreme prijedloga bitnih za upravljanje zračnim prostorom, Povjerenstvo obavlja osobito sljedeće poslove:

a) predlaže Plan primjene sustava upravljanja zračnim prostorom

b) planira i predlaže uspostavu i modifikaciju fleksibilnih struktura zračnog prostora u gornjem i donjem zračnom prostoru

c) inicira i predlaže odobravanje izmjena D i R područja u TSA i TRA

d) inicira i predlaže uspostavu, izmjene i modifikacije kontroliranog zračnog prostora i klasifikacije zračnog prostora uzimajući u obzir koncept fleksibilne uporabe zračnog prostora i fleksibilne strukture zračnog prostora

e) obavlja periodičku reviziju potreba za nacionalnim zračnim prostorom te predlaže uspostavu prekograničnog zračnog prostora

f) usuglašava i predlaže opća pravila prioriteta u korištenju zračnog prostora na sve tri razine.

(3) U provedbi strateškog upravljanja zračnim prostorom u okviru utvrđene politike upravljanja zračnim prostorom, Povjerenstvo obavlja poslove iz članka 4. stavka 1. Uredbe 2150/2005.

Principi i načela rada Povjerenstva

Članak 8.

(1) Principi i načela poslova povjerenstva iz članka 7. stavka 2. ovoga Pravilnika se poglavito odnose na sigurnost zračnog prometa, konzultacije sa korisnicima, suradnju između zainteresiranih subjekata, obavještavanje korisnika zračnog prostora, te pitanja zaštite okoliša.

(2) Sigurnost zračnog prometa mora biti najvažnija briga za Povjerenstvo prilikom obavljanju svojih dužnosti. Prilikom planiranja zračnog prostora mora uzeti u obzir da sigurnosne performanse na razini pružatelja usluga u zračnoj plovidbi moraju ostati na istoj razini, a jedino mogu biti poboljšane.

(3) Prilikom razmatranja prijedloga za promjenu zračnog prostora, u svrhu njegovog poboljšanja, Povjerenstvo mora pregledati i odobriti procjenu sigurnosti u svakom konkretnom slučaju.

(4) Prije nego što se napravi promjena zračnog prostora ili izmijeni dizajn zračnog prostora, osim za uspostavljanje privremenih struktura (ad *hoc),* Povjerenstvu se od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi dostavlja analiza o provedbi konzultacija s korisnicima zračnog prostora, i drugim relevantnim tijelima. Navedene konzultacije moraju imati za cilj postizanja konsenzusa gdje god je to moguće.

(5) Povjerenstvo je dužno uskladiti civilne i vojne operativne potrebe, bez povlaštenog tretmana, poštujući pravila prioriteta, bilo kojem subjektu, te se mora osigurati da se prilikom planiranja zračnog prostora uzmu u obzir interesi svih korisnika zračnog prostora.

(6) Prilikom dizajna i planiranja zračnog prostora, mora se uzeti u obzir procjena utjecaja na okoliš, na način da se osigura, gdje navedene promjene mogu imati nepovoljan utjecaj na buku u blizini zračne luke, da iste budu predmet odgovarajućih konzultacija sa svim zainteresiranima.

(7) U cilju transparentnosti prema ostalim korisnicima zračnog prostora, za svaku objavljenu strukturu zračnog prostora primjenjuje se sljedeća zaštitne zone (buffers):

1. lateralne granice zaštitne zone se ne objavljuju u Zborniku zrakoplovnih informacija, a jedinica operativnih usluga u zračnom prometu je dužna VFR/IFR promet razdvajati od publicirane lateralne granice aktivne zone, prema propisanim normama za razdvajanje zrakoplova